

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558และหลัง2558 สำหรับ ประเทศไทย

ดร. สุทัศน์ เศรษฐ์บุญสร้าง

สัมมนาเชิงปฏิบัติการ: วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ของไทยสู่ประชาคมอาเซียน 2558 และหลังปี 2558
กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

28 กรกฎาคม 2557

St.Regis กรุงเทพฯ

หัวข้อ

- ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยหลัง2558
- การใช้ประโยชน์จากอาเซียน
- ข้อเสนอวิสัยทัศน์ทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียน
- สรุป

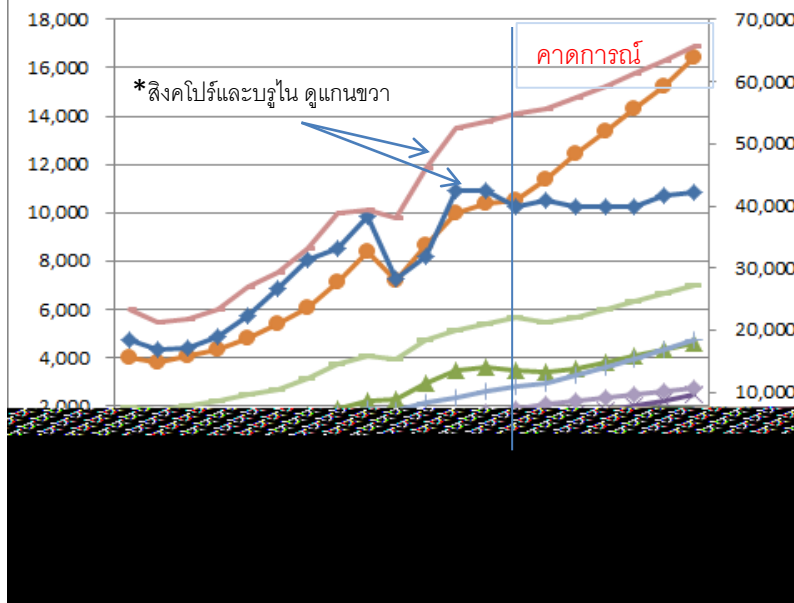
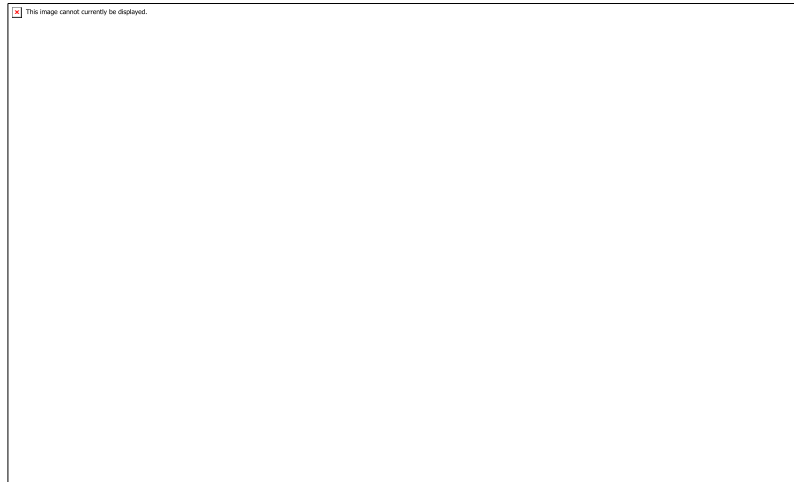
ประเทศไทยได้และให้อะไรกับอาเซียนด้านเศรษฐกิจ

- ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง* ทั้งไทยและอาเซียน
- การค้าเพิ่มขึ้น** - ทั้งระหว่างอาเซียน และกับประเทศอื่น ๆ
- ความเหลื่อมล้ำมีมากขึ้น ทั้งในประเทศ และระหว่างอาเซียน- แต่สัดส่วนคนจนน้อยลง
- สถานภาพของไทยในเวทีโลก – การเยือนของผู้นำโลก

- ริเริ่มและผลักดัน AFTA
- ริเริ่มเรื่องความร่วมมือด้านการเงิน (Chiang Mai Initiative Multilateralise -CMIM)
- ผลักดันเรื่องการสำรองข้าวฉุกเฉิน (ASEAN Plus Three Emergency Rice Reserve- APTERR)
- ผลักดันเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างอาเซียน (Master Plan for ASEAN Connectivity)
- เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการจากประเทศไทย

GDP ของอาเซียน (ล้านล้านเหรียญสรอ.)

	ASEAN
2535	0.435
2536	0.489
2537	0.565
2538	0.659
2539	0.732
2540	0.695
2541	0.480
2542	0.558
2543	0.610
2544	0.584
2545	0.650
2546	0.732
2547	0.824
2548	0.924
2549	1.108
2550	1.326
2551	1.541
2552	1.530
2553	1.902
2554	2.205
2555	2.335
2556	2.406
2557	2.465
2558	2.640
2559	2.867
2560	3.087
2561	3.335
2562	3.608

- เศรษฐกิจอาเซียนเพิ่ม 8 เท่าใน 20 ปี เฉลี่ย 9.2% ต่อปี (ประเทศไทยโต 6.9% ในช่วงนี้)
- อัตราการเติบโตนี้เกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่มีความร่วมมือด้านต่าง ๆ ในอาเซียน
- อีก 6 ปีข้างหน้าโตเฉลี่ยปีละ 7% (ไทยจะโต 4.1%)
- จะผ่านหลัก \$3 ล้านล้านในปี 2560

- รายได้ต่อประชากรเพิ่มขึ้นทุกประเทศ
- บางประเทศโตเร็วกว่าประเทศอื่น ๆ ทำให้การกระจายรายได้ ระหว่างประเทศแย่ลง
- คาดว่าจะแย่ลงไปอีก

การค้าระหว่างไทยกับอาเซียนเพิ่มขึ้น

	2544	2548	2553	2554	2555	2556
บรูไน	37	68	129	137	191	166
กัมพูชา	467	915	2,342	2,905	3,782	4,256
อินโดนีเซีย	1,362	3,960	7,347	10,078	11,209	10,873
สปป.ลาว	411	769	2,136	2,790	3,610	3,758
เมียนมา	2,723	5,685	10,567	12,399	12,428	13,015
มาเลเซีย	354	705	2,073	2,846	3,127	3,789
ฟิลิปปินส์	1,156	2,050	4,886	4,641	4,862	5,042
สิงคโปร์	5,245	7,459	9,009	11,450	10,836	11,236
เวียดนาม	798	2,357	5,845	7,059	6,688	7,182
อาเซียน (\$ล้าน)	12,553	23,969	44,334	54,305	56,732	59,318
%	19.34%	21.77%	22.70%	23.73%	24.72%	25.96%
จีน	4.41%	8.30%	10.99%	11.98%	11.72%	11.92%
สหรัฐอเมริก	20.20%	15.46%	10.26%	9.57%	9.94%	10.07%
อาเซียน	45.34%	42.57%	45.94%	45.57%	42.18%	42.96%
อาเซียน	45.34%	42.57%	45.94%	45.57%	42.18%	42.96%

- ช่วง12ปี 2544-2556 การส่งออกของไทยเพิ่มขึ้น 3.52 เท่า เติบโตเฉลี่ยปีละ 11.6%
- การส่งออกไปอาเซียนเพิ่มสูงขึ้น 4.73 เท่า เติบโตเฉลี่ยปีละ 14.6%
- อาเซียนเป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของไทย โดยมีสัดส่วน 26%
- การลดภาษีศุลกากรและการอำนวยความสะดวกระหว่างอาเซียนมีส่วนสำคัญในการผลักดันการส่งออกของไทยโดยเฉพาะสินค้ายานยนต์
- การสร้างเส้นทางคมนาคมใหม่ๆ ทำให้ค่าใช้จ่ายการขนส่งลดลงและสะดวกขึ้น
- การลดภาษีทำให้สถิติการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น ทั้งจากการนำสินค้าเข้าสู่ระบบและการค้าที่เพิ่มขึ้นจริงๆ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- การสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นกระบวนการสร้างกฎระเบียบทางการค้าสินค้าและบริการ การลงทุน ตลาดทุนและตลาดแรงงานในภูมิภาค ทำให้ตลาดใหญ่ขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ความโปร่งใสของกฎระเบียบและการบังคับใช้จะทำให้ผู้ประกอบการรายน้อยได้มีโอกาสในการทำธุรกิจมากขึ้น
- การดำเนินการตามพิมพ์เขียวได้ทำไปมากแล้วเช่นการลดภาษีนำเข้า การอำนวยความสะดวกด้านศุลกากร เป็นต้น ถึงแม้ยังไม่ 100% แต่ก็ให้ผลลัพธ์ที่ชัดเจน
- แต่หลายด้านอาจจะไม่สำเร็จตามกำหนดเช่นการเปิดเสรีด้านบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ และการเจรจาข้อตกลง **Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP)**
- เรื่องที่เจรจาจบแล้วแต่ยังมีได้ดำเนินการยังมีอีกมาก เช่นการออกกฎหมายหรือแก้ไขระเบียบเพื่อรองรับข้อตกลงด้านการลงทุน เป็นต้น
- เรื่องที่ทำตามพิมพ์เขียวแล้วแต่ไม่ได้ผลตามที่ต้องการ เช่น เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำระหว่าง **ประเทศสมาชิก** เป็นต้น ทำความเข้าใจกับการแบ่งสรรผลประโยชน์จากความร่วมมือในอาเซียนระหว่างประเทศสมาชิกและระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่ค้า

งานที่ต้องทำมีอีกมาก ดังนั้น จะต้องจัดลำดับความสำคัญเลือกเรื่องสำคัญที่ต้องทำก่อน เช่น

- สำหรับอาเซียน เช่น เรื่องการระงับข้อพิพาท (**Dispute Settlement**) ซึ่งจะทำให้กฎระเบียบศักดิ์สิทธิ์ การสนับสนุนประเทศด้อยพัฒนาในการสร้างศักยภาพในการดำเนินการตามข้อตกลง
- สำหรับประเทศไทย เช่น เรื่องการออกกฎระเบียบเพื่อรองรับพันธะข้อตกลงด้านการเปิดเสรีการลงทุน

AEC+

- นอกจากกิจกรรมในพิมพ์เขียวแล้วยังมีเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจอีกอย่างน้อย 4 เรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ
 - ความล่าช้าของการดำเนินการใน **Master Plan for ASEAN Connectivity**
 - ความร่วมมือด้านการเงินเพื่อให้เกิดเสถียรภาพภายในอาเซียนมากขึ้น
 - ความร่วมมือด้านความมั่นคงด้านอาหาร
 - ความร่วมมือด้านความมั่นคงด้านพลังงาน
- ทั้ง 4 เรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างมาก

ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยหลัง 2558

- การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจใน 10 ปีข้างหน้า
 - การขยายตัวทางเศรษฐกิจของเอเชีย
 - ใน 10 ปีข้างหน้าคนรายได้ปานกลางกว่า 50% จะอยู่ในเอเชีย
 - ประชากรในเอเชียส่วนใหญ่จะอยู่ในชุมชนเมือง ความเจริญจะกระจายตัวออกจากเมืองใหญ่
 - ความเปลี่ยนแปลงในตลาดสินค้าและบริการ
 - วิทยาการด้านการสื่อสารจะกำหนดพฤติกรรมผู้บริโภค การจัดจำหน่าย การผลิต และการบริหารธุรกิจข้ามพรมแดน
 - หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ **Aging Society**
 - ทิศทางการค้าในอนาคต
 - การขยายตัวทางการค้าระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือกับเอเชียใต้ ยุโรป ตะวันออกกลาง และแอฟริกา*

ที่ตั้งของประเทศเป็นทรัพย์สินสำคัญของไทย

- จะจัดการทรัพย์สินนี้อย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่ออนาคตของประเทศ
- ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคนี้

เป้าหมายเศรษฐกิจไทยหลัง 2558

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยในปี 2568 เช่น

- ประเทศไทยเป็น **Land-bridge** 4 เส้นทาง ซึ่งเชื่อมมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย
- เป็นแหล่งความมั่นคงด้านอาหารที่มีคุณภาพสูง

ขั้นที่ 2 เลือกอุตสาหกรรมหลัก เช่น

- อุตสาหกรรมที่มีผลต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจได้แก่อาหาร พลังงาน การสื่อสาร โลจิสติกส์ คมนาคมขนส่ง และการเงิน
- อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงเช่น คำส่งและคำปลีก แปรรูปสินค้าเกษตร ท่องเที่ยว การบิน บริการทางการแพทย์ และ อสังหาริมทรัพย์
- อุตสาหกรรมซึ่งดำเนินการอยู่แล้ว เช่น ยานยนต์ เครื่องและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งทอ

ขั้นที่ 3 กำหนดกลยุทธ์

- ดึงทรัพยากรที่ดีและเหมาะสมที่สุดในโลกมาเพื่อใช้พัฒนาประเทศไทย
- ส่งเสริมการลงทุนไปต่างประเทศเพื่อวางตำแหน่งในระยะยาวในอุตสาหกรรม
- เน้นการใช้ **SME** เป็นหัวใจของการดำเนินการเพราะมีความคล่องตัวและแก้ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำ
- เอกชนต้องเป็นผู้นำในการกำหนดยุทธศาสตร์ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยมีการศึกษาเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการวางแผนอย่างละเอียด
- ภาครัฐมีหน้าที่ประสานงานระหว่างเอกชนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเดินไปตามเป้าหมายหลักของประเทศ

ขั้นที่ 4 การใช้เครื่องมือความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ

- อาเซียน และ ความร่วมมือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน เช่น **GMS** อาเซียน+3 อาเซียน+6 และ **EAS** เป็นต้น
- ความร่วมมือภูมิภาคอื่น ๆ เช่น **APEC, ASEM,**
- องค์การระหว่างประเทศเช่น **WTO, IMF, World Bank, ADB, IRRI, IFPRI, FAO** ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในอาเซียน2563

เป้าหมาย

- หลัง 2558 เป็นต้นการใช้ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจเพื่อปฏิสัมพันธ์กันประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะการจัดสรรผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอาเซียนกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะกับผู้มีอำนาจ
- สร้างระบบจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างประเทศในอาเซียนเพื่อลดแรงต่อต้านการร่วมมือต่อรองกับประเทศอื่นๆ เช่นการใช้ **SMEs**
- การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศและระหว่างประเทศเพื่อเป้าหมายร่วมของภูมิภาค

ข้อเสนอสำหรับอาเซียน 2563

- ขยายกรอบการเจรจา **RCEP** ให้ครอบคลุมอุตสาหกรรมบริการ
ท่องเที่ยว การแพทย์ การค้าปลีกและค้าส่ง
- เจรจาเรื่องการเปิดเสรีด้านการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและ
อาหารทั้งในอาเซียนและใน **RCEP**
- ส่งเสริมและพัฒนากฎระเบียบเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกด้านการ
ลงทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งการสื่อสาร การขนส่ง และ
พลังงาน
- ให้สิทธิพิเศษแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและย่อยในด้านการลงทุน

ข้อเสนอแนะด้านวิธีการสำหรับอาเซียน

1. กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเดินไปในทิศทางเดียวกันได้
2. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติระหว่างประชาชนในอาเซียน — ส่งเสริมความคิดร่วมมือกัน (**cooperation vs competition**)
3. การมีระบบกรรมสิทธิ์ร่วม **Joint Ownership** และแบ่งผลประโยชน์ในโครงการซึ่งข้ามพรมแดนหลายประเทศโดยเฉพาะโครงการเกี่ยวกับ **connectivity**
4. จัดตั้งหน่วยวิจัยของอาเซียนเพื่อศึกษาทำความเข้าใจถึงผลประโยชน์รวมของอาเซียนในการตัดสินใจ
5. ระบบการสนับสนุนการดำเนินการเหมาะสม
 - การจ้างตั้งสำนักงานเลขาธิการในด้านที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะ
 - มีสำนักงานเลขาธิการที่มีประสิทธิภาพมีงบประมาณที่เหมาะสม
 - ให้เอกชนที่ให้เงินสนับสนุนอาเซียนสามารถนำค่าใช้จ่ายไปหักภาษีได้

สรุป

- **AEC 2558** มีความสำเร็จอยู่หลายด้าน แต่ละด้านใช้เวลาในการสร้าง
- หลายด้านอาจจะไม่ได้เป็นไปตามเป้า แต่พื้นฐานที่สร้างไว้สามารถพัฒนาต่อไปได้
- ตลาดโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถาบันอาเซียนมีหน้าที่สำคัญในดูแลการปฏิสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ เพื่อการสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนในภูมิภาคนี้ทุกคน
- ภาคเอกชนจะต้องมีบทบาทมากขึ้นในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของอาเซียนในอนาคต
- อาเซียนจะเข้มแข็งได้ต้องมีสำนักงานเลขาธิการที่เหมาะสมด้วย เอกชนจะต้องมีส่วนในการสนับสนุนงานของสำนักงานฯ

ขอบคุณครับ